

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Warszawa, dnia 7 lipca 2023 r.

Poz. 8105

UCHWAŁA NR LXXII.938.2023 RADY GMINY NADARZYN

z dnia 28 czerwca 2023 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 i 572), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535) oraz art. 4 ust. 2, art. 13 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) Rada Gminy Nadarzyn uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027 dla Gminy Nadarzyn w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XXXXII.430.2021 Rady Gminy Nadarzyn z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2027 (Dz. Urz. Woj. 2021 r. poz. 1111 r. z dnia 11 lutego 2021 r.).

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nadarzyn.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodnicząca Rady Gminy Nadarzyn

Danuta Wacławiak

Załącznik
do Uchwały Nr LXXII.938.2023
Rady Gminy Nadarzyn
z dnia 28 czerwca 2023 r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Nadarzyn na lata 2023-2027

Spis treści

Rozdział I Uwarunkowania prawne	3
1.1. Podstawa prawna	3
1.2. Relewantne akty prawne.....	3
1.3. Zmiany prawne w systemie przeciwdziałania przemocy - 2023.....	4
Rozdział II Zjawisko przemocy i jego formy.....	8
Rozdział III Diagnoza zjawiska przemocy w gminie Nadarzyn na podstawie danych instytucjonalnych	10
Rozdział IV Diagnoza problemu przemocy w gminie Nadarzyn na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych wśród mieszkańców.....	18
4.1. Badania wśród dorosłych mieszkańców – podsumowanie	18
4.2. Badania wśród dzieci i młodzieży - podsumowanie	20
Rozdział V Analiza SWOT w zakresie problemu przemocy.....	22
Rozdział VI Cele, działania i sposoby realizacji Programu	24
Rozdział VII Realizacja Programu – termin, odbiorcy, realizatorzy, monitorowanie i źródła finansowania	27
Spis tabel	29
Spis rysunków.....	29

Rozdział I

Uwarunkowania prawne

1.1. Podstawa prawna

Niniejszy Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Nadarzyn na lata 2023-2027 został opracowany zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej¹ – z uwzględnieniem nowelizacji wprowadzonej na mocy Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535), która obowiązuje w zasadniczej części od 22 czerwca 2023 r.

W myśl art. 6. ust. 2 pkt 2-4 podanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

1.2. Relevantne akty prawne

Ponadto w niniejszym dokumencie uwzględniono podstawowe akty prawne, które współtworzą polski system przeciwdziałania przemocy domowej, czyli w szczególności:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
- Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 171),
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2023 poz. 901),
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2023 poz. 165 ze zm.),
- Ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2023 poz. 172 ze zm.),
- Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz.U. 2022 poz. 2230),
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. 2022 poz. 1138 ze zm.)
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375),
- Ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (tj. Dz. U. 2022 poz. 1360 ze zm.)
- Ustawę z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.),

¹ T.j. Dz. U. z 2023, poz. 289, 535.

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209 poz. 1245).

Niniejszy Program stanowi aktualizację, kontynuację i rozwinięcie poprzednio obowiązującego Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2027.

W realizację Programu zakłada się aktywne włączenie wszelkich służb, podmiotów i organizacji mających styczność w codziennej pracy z rodziną. Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców Gminy Nadarzyn w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027 w Gminie Nadarzyn zakłada efektywną interwencję i wsparcie w sytuacji występowania przemocy, jak również optymalizowanie systemu wsparcia jako nieodłącznego elementu w zapewnianiu pomocy osobom doznającym przemocy domowej. Doskonalenie obecnego systemu przy jednoczesnym zapewnieniu stałej i odpowiednio dopasowanej oferty pomocy i wsparcia w zakresie podejmowanych działań interwencyjnych zarówno wobec osób doświadczających przemocy oraz osób sprawiających przemoc domową zastosowanie oddziaływań długoterminowych w rodzinie oraz doskonalenie opracowanych procedur i polityk dotyczących przemocy domowej powinno przyczynić się do jeszcze większej integracji systemu pomocowego na rzecz rodziny.

Dokument jest zbieżny z celami i kierunkami działań zawartymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nadarzyn na lata 2021-2027.

Zadaniami priorytetowymi dla władz Gminy jest tworzenie warunków do pełnego, osobistego rozwoju każdego mieszkańca Gminy oraz przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, naruszającym zarówno dobro jednostki, jak i rodziny. **Misją samorządu gminy Nadarzyn w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest wzmocnienie rodzin oraz dążenie do integracji społecznej poprzez stworzenie mieszkańcom możliwości rozwoju oraz przeciwdziałania różnym formom wykluczenia społecznego i wspieranie grup marginalizowanych.**

W związku z powyższym, jednym z celów w Strategii jest „Zapobieganie i przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie”. Jako działanie ukierunkowane na urzeczywistnieniu tego celu wskazano m. in. opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

1.3. Zmiany prawne w systemie przeciwdziałania przemocy - 2023

Rok 2023 to rok, w którym zaczęło obowiązywać wiele zmian istotnych czy wręcz podstawowych dla funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy. W tym kontekście na uwagę zasługują w szczególności:

- **Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535),**
- **Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 289).**

Od dnia 22 czerwca 2023 r. w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, obowiązuje nowa i rozbudowana w stosunku do poprzedniej definicja legalna przemocy domowej, przez którą rozumie się: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej” (art. 2 ust. 1 pkt 1).

Natomiast w myśl nowej definicji osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
 - c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
 - d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
 - h) małoletni
- wobec których jest stosowana przemoc domowa

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Świadek przemocy domowej – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej

Osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa w pkt 2 (wyżej).

Zmiany dotkną m.in. jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia oraz organizacji pozarządowych i kuratorów sądowych.

Ponadto nowelizacja wprowadza zmiany w organizacji i funkcjonowaniu Zespołów Interdyscyplinarnych, a w miejsce grup roboczych będą powoływane grupy diagnostyczno-pomocowe.

Zmiany dotyczą również procedury „Niebieskie Karty”, która nie wymaga już zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. Między innymi wprowadzono zasadę realizacji procedury według miejsca zamieszkania osoby doznającej

przemocy domowej. Obowiązkiem GDP (grupy diagnostyczno-pomocowej) będzie zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność. Wprowadzono zasadę, że jeżeli realizacja procedury NK napotyka trudności, każdemu członkowi grupy diagnostyczno-pomocowej przysługuje prawo wystąpienia do wojewody z wnioskiem o wskazanie innej gminy właściwej.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” nastąpi w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy (lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań).

Dodatkowo wprowadzono obowiązek monitorowania sytuacji osób uczestniczących w procedurze NK przez okres 9 miesięcy po jej zakończeniu.

Ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw poszerza od połowy sierpnia 2023 r. katalog zakazów wobec osób stosujących przemoc, który odtąd będzie obejmował również:

- **zakaz zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą** – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą;
- **zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą** – gdy osoba stosująca przemoc domową swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy domowej stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą, a także gdy osoba stosująca przemoc domową nęka ją za pomocą środków komunikacji elektronicznej na odległość, wzbudzając u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność;
- **zakaz wstępu na teren** szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba dotknięta przemocą domową, i przebywania na tym terenie – jeżeli osoba dotknięta przemocą domową uczęszcza do szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, uprawia sport lub pracuje.

Nowelizacja stanowi zatem uzupełnienie rozwiązań z 2020 r. pod postacią tzw. „Ustawy Antyprzemocowej”, która wprowadziła do porządku prawnego uprawnienie do wydawania wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie nakazu opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do tego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Wszystkie powyższe zakazy wobec osoby stosującej przemoc domową będą mogły być wydane przez:

- Policję lub Żandarmerię Wojskową,
- Sąd – postanowieniem o udzielenie zabezpieczenia,
- Sąd – postanowieniem o zobowiązaniu do opuszczenia mieszkania lub zakazie zbliżania się do niego, o zakazie zbliżenia się do osoby dotkniętej przemocą, kontaktowania się z nią, lub wstępu do miejsc, w których ta osoba przebywa.

Zakazy, do których wydania uprawniona jest Policja lub Żandarmeria Wojskowa tracą moc po upływie 14 dni od dnia ich wydania, chyba że sąd udzielił zabezpieczenia, którym zostały one przedłużone. Przy obliczaniu terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zakazy zostały wydane.

Zakazy tracą także moc, w przypadku gdy po ich wydaniu wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

Policjant może wydać nakaz opuszczenia mieszkania, a także każdy z pozostałych zakazów (które mogą być zastosowane łącznie):

- podczas interwencji podjętej we wspólnie zajmowanym mieszkaniu lub jego bezpośrednim otoczeniu lub
- w związku z powzięciem informacji o stosowaniu przemocy w rodzinie, w szczególności zgłoszenia przez:
 - ✓ osobę dotkniętą przemocą domową lub
 - ✓ kuratora sądowego lub pracownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, w związku z wykonywaniem ustawowych obowiązków.

Żandarmerii Wojskowej przyznano uprawnienia analogiczne do przysługujących Policji w odniesieniu do osób stosujących przemoc domową, które są żołnierzami pełniącymi czynną służbę wojskową. Jeśli natomiast wobec takich osób ze swoich uprawnień skorzysta Policja, jest zobowiązana niezwłocznie zawiadomić właściwą jednostkę organizacyjną Żandarmerii Wojskowej.

Osoba dotknięta przemocą w rodzinie może wystąpić do sądu z wnioskiem o:

- zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub
- wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub
- zakazu zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą domową, lub
- zakazu kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą domową, lub
- zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba dotknięta przemocą domową, i przebywania na tym terenie.

Sąd rozpoznaje sprawę w postępowaniu nieprocesowym i orzeka po przeprowadzeniu rozprawy.

Kodeks postępowania cywilnego nakłada na sąd obowiązek szybkiego rozpoznania sprawy. Sąd orzeka w terminie jednego miesiąca od dnia wniesienia wniosku. W przypadku wniesienia apelacji, sąd drugiej instancji orzeka w terminie jednego miesiąca od przedstawienia akt sprawy przez sąd pierwszej instancji wraz z apelacją.

Sąd uwzględniając wniosek o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, wskazuje w postanowieniu obszar, który osoba stosująca przemoc domową ma opuścić i na którym nie może przebywać, lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania, którą osoba stosująca przemoc domową jest obowiązana zachować.

Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu zbliżania się do osoby dotkniętej przemocą domową, wskazuje w postanowieniu wyrażoną w metrach odległość, na którą osoba stosująca przemoc domową nie może zbliżyć się do osoby dotkniętej tą przemocą.

Sąd uwzględniając wniosek o wydanie zakazu kontaktowania się z pełnoletnią osobą dotkniętą przemocą domową, na wniosek wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, gdy przemawiają za tym szczególne okoliczności, może w postanowieniu określić dopuszczalne sposoby kontaktowania się oraz ich zakres, mając na uwadze bezpieczeństwo osoby dotkniętej przemocą domową.

Postanowienia sądu, o których mowa powyżej, oraz postanowienie uwzględniające wniosek o wydanie zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba dotknięta przemocą domową, i przebywania na tym terenie, są skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia. Postanowienia te mogą być uchylane lub zmieniane wskutek zmiany okoliczności sprawy, chociażby były zaskarżone, a nawet prawomocne.

Niestosowanie się do zakazów przez osobę stosującą przemoc w rodzinie stanowi wykroczenie. Sprawca podlega karze:

- aresztu (wymierzana w dniach może trwać od 5 do 30 dni),
- ograniczenia wolności (trwa 1 miesiąc; w czasie jej odbywania ukarany: nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu; jest obowiązany do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne; ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary), albo
- grzywny do 5000 złotych.

Rozdział II

Zjawisko przemocy i jego formy

Opracowanie i realizacja niniejszego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Nadarzyn na lata 2023-2027 służy redukowaniu zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Nadarzyn oraz ma sprzyjać wzrostowi efektywności podejmowanych w tym kierunku działań, w szczególności w dziedzinie profilaktyki, ochrony i wsparcia osób dotkniętych przemocą, a także oddziaływania wobec osób stosujących przemoc.

W niniejszym Programie wytyczono kierunki działań, jakie Gmina Nadarzyn podejmuje i będzie podejmować dla realizacji zadań w zakresie zwalczania i przeciwdziałania przemocy domowej oraz efektywnej ochrony osób doznających przemocy domowej na każdym etapie ich powrotu do normalnego życia. Ponadto w Programie zawarto zasady monitorowania i ewaluacji jego efektów.

Przemoc domowa, zwana też przemocą w rodzinie, to „zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra

osobiste, powodując cierpienie i szkody”². Przemoc domowa stanowi poważny problem społeczny, który jest niezwykle trudny do zdiagnozowania, dlatego konieczne jest podjęcie odpowiednich działań, które będą precyzyjnie dobrane do potrzeb osób doświadczających przemocy domowej.

Przyczyny występowania przemocy są różne. Mogą one wynikać z osłabienia lub zaniku więzi emocjonalnych w domu rodzinnym, a także z frustracji, stresu, z zaburzeń psychicznych, z uzależnienia, jak również z ubóstwa. Ponadto przyczyn tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do ujawnienia w związku z tym, że osoby doświadczające przemocy boją się, wstydzą, często nie wierzą w skuteczność pomocy. Nie bez znaczenia jest fakt, że osobę doświadczającą przemocy domowej i osobę sprawującą przemoc domową łączą bliskie więzi rodzinne i emocjonalne.

Przemoc domowa może być przyczyną poważnych szkód osobistych, społecznych i zdrowotnych. Zjawisko przemocy domowej, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga międzysektorowej ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej.

Wyróżniamy następujące formy przemocy:

- **Przemoc fizyczna** - polega na zastosowaniu oddziaływania fizycznego ingerującego w cudzą sferę cielesną, np. poprzez popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie, rzucanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni lub innych niebezpiecznych narzędzi, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, wyrzucanie z samochodu, gaszenie papierosa na osobie, nieudzielenie koniecznej pomocy.
- **Przemoc psychiczna** - opiera się na oddziaływaniu w sferze emocji, np. poprzez wyśmiewanie wyglądu lub poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie bezprawnych gróźb np. zabiję cię, szantażowanie zabójstwem, przekonywanie o swojej bezkarności.
- **Przemoc seksualna** - definiowana jest zwykle, jako wymuszanie kontaktów o charakterze seksualnym wbrew woli danej osoby, a także kontynuowanie aktywności seksualnej bez jej zgody, gdy nie jest w pełni świadoma lub gdy obawia się odmówić.
- **Przemoc ekonomiczna** - np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb członków rodziny.
- **Zaniedbanie** - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie

² A. Nowakowska, Dziecko – ofiara domowej przemocy, [w:] Patologie naszych czasów, red. A. Drążek, E. Drążek, Białystok 2007, s. 22.

dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

- **Cyberprzemoc** – to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie.

Zjawisko przemocy domowej dotyczącej społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi problemami społecznymi, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem wzajemnie uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m. in: placówek opiekuńczo-wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, czy też organizacji pozarządowych. Każdy z wyżej wymienionych podmiotów ma do czynienia z różnym aspektem zjawiska przemocy. Działając osobno nie prowadzi to do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy wewnątrzrodzinnej. W związku z powyższym konieczne jest zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Programu, które przyczynią się do stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Rozdział III

Diagnoza zjawiska przemocy w gminie Nadarzyn na podstawie danych instytucjonalnych

Diagnozę problemu przemocy w rodzinie sporządzono na podstawie informacji statystycznych otrzymanych od instytucji realizujących zadania w ramach systemu przeciwdziałania przemocy domowej, czyli:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nadarzynie,
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punktu Konsultacyjnego przy GKRPA.

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę założonych Niebieskich Kart oraz informację przez jakie organy zostały one założone na przestrzeni lat 2020 – 2022.

Spośród wszystkich instytucji i podmiotów publicznych, uprawnionych do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, stale i zauważalnie największy udział odnotowuje w tym zakresie Policja. W ciągu ostatnich trzech lat placówki służby zdrowia rozpoczęły procedurę „Niebieskie Karty” dwa razy w 2020 roku oraz dwa razy w 2022 roku. Natomiast Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wszczęła procedurę „Niebieskie Karty” jeden raz a placówki oświatowe w trzech.

Tabela 1 Procedura "Niebieskie Karty"

W związku z procedurą Niebieskiej Karty - założono:			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Ogółem NK	13	12	16
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2	3	5
GKRPA	1	0	0
Placówki służby zdrowia	2	0	2
Placówki szkolno-wychowawcze	1	0	2
Policja	7	9	7

Najwięcej szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy GKRPA, GOPS, ZI odbyło się w 2021 roku. Szczegółowy rozkład przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy GKRPA, GOPS, ZI

Liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy GKRPA, MGOPS, ZI, itp.	
2020	1
2021	4
2022	2

Realizacja zadań zespołu interdyscyplinarnego:

a) Działania w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku - ilość działań/jakie działania (warsztaty, kampanie informacyjne, szkolenia):

2020 r.:

1. Podjęcie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową w celu przeciwdziałania temu zjawisku w związku z obchodami Światowego Dnia Chorego w dniu 11.02.2020 r.:
 - Przygotowanie broszury informacyjnej,
 - Rozwiezienie upominków.
2. Podjęcie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie w celu przeciwdziałania temu zjawisku w związku z Ogólnopolskim Dniem Walki z Depresją w dniu 23.02.2020 r. – ukazał się artykuł na stronie www.stopprzemocy.nadarzyn.pl, gops.nadarzyn.pl. Plakat informacyjny „Twarze depresji” wywieszony w Caritas, Straż Gminna, Komisariat Policji, Ośrodek Zdrowia oraz GOPS.
3. Promowanie aplikacji „Twój Parasol” – aplikacja mobilna, dzięki której osoby narażone na sytuacje związane z przemocą w rodzinie mogą uzyskać wsparcie i informacje. Poza materiałami edukacyjnymi aplikacja umożliwia dostęp do bazy organizacji oferujących wsparcie. Informacja na ten temat została udostępniona mailowo

wszystkim członkom ZI, ukazała się informacja na stronach: www.stopprzemocy.nadarzyn.pl, www.gops.nadarzyn.pl, strona Facebook Urzędu Gminy Nadarzyn

4. Promowanie Programu „Plan awaryjny” dla osób doświadczających przemocy domowej w epidemii koronawirusa na stronie internetowej GOPS, stop przemocy, nagranie spotu informacyjnego, rozdanie plakatów Policji, Straży Gminnej, Ośrodkowi Zdrowia, informacje rozesłane mailem do członków ZI, Informacja na tablicy w korytarzu Urzędu Gminy Nadarzyn.
5. Promowanie wśród Instytucji oraz specjalistów zajmujących się wsparciem osób zarówno doświadczających przemocy, jak i stosujących przemoc, mających problem ze złością oraz agresją Programu korekcyjno-edukacyjnego organizowanego przez Ośrodek Wsparcia w Piastowie. Zwrócono się pismem do następujących instytucji:
 - Oświata,
 - GKRPA,
 - Specjalista ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, psychoterapeuta, mediator Pan Marek Mietelski,
 - Psycholog Pani Agnieszka Jaślikowska,
 - Koordynatorzy grup roboczych.

2021:

1. Podjęcie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie w celu przeciwdziałania temu zjawisku w związku z obchodami Światowego Dnia Chorego w dniu 11.02.2021 r.:
 - Przygotowanie broszury informacyjnej dla seniorów,
2. Podjęcie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie w celu przeciwdziałania temu zjawisku w związku z Ogólnopolskim Dniem Walki z Depresją w dniu 23.02.2021 r. – ukazał się artykuł na stronie www.stopprzemocy.nadarzyn.pl, gops.nadarzyn.pl. Plakat informacyjny „Twarze depresji” wywieszony w Caritas, Straż Gminna, Komisariat Policji, Ośrodek Zdrowia oraz GOPS.
3. Pozytywna profilaktyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie - Udział w Pikniku profilaktycznym (promowanie akcji „Postaw na rodzinę”: udzielanie informacji, promowanie spędzania wolnego czasu z rodziną, propozycje zabaw z dziećmi) – 27.06.2021, rozprowadzono następujące materiały informacyjne:
 - „Nasza rodzinna tradycja”,
 - „Jesteśmy blisko naszych dzieci”,
 - „Potrafię mówić NIE”,
 - „Dziękuję, że Was mam! Słowa, które sprawiają radość”,
 - „Chcemy być wzorem dla naszych dzieci”,
 - „Mama i tata – u nich zawsze znajdę radę”,
 - „Koronawirus – zadbaj o siebie i swoich bliskich”,
 - „W domu też jest super”,
 - „Jestem odpowiedzialny. Można na mnie polegać. W ten sposób staję się dorosły”.

4. Udział w debacie o bezpieczeństwie w Urzędzie Gminy Nadarzyn w dniu 22 lipca 2021 r. prowadzona przez **Komendanta KPP Nadarzyn oraz Wójta Gminy Nadarzyn Dariusza Zwolińskiego "Bezpieczeństwo to nasza wspólna sprawa"**. Główne tematy debaty: zjawisko przestępczości kryminalnej w odniesieniu do kradzieży, kradzieży z włamaniem, niszczenia mienia, wykroczenia w ruchu drogowym jako problem ukierunkowany do przestrzegania przepisów dotyczących głównie właściwego parkowania pojazdów, nieprzekraczania dozwolonej prędkości, współpraca z dzielnicowymi. W ramach debaty zostały rozprowadzone materiały informacyjne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie
5. Udział w warsztatach szkoleniowych pt. „SOS dla Seniora”, cykliczne spotkania dla seniorów, które odbywały się od lipca do września 2021 r. W ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie ZI prowadził kampanię informacyjną, rozdawane były ulotki oraz broszury z informacjami profilaktycznymi, apteczki, pogadanki z seniorami, które prowadzili: Straż Gminna, Policja oraz członkowie ZI.
6. Udział w Nadarzyńskich Dniach Profilaktyki i Zdrowego Stylu Życia – 02.10.2021 r. - Rozprowadzenie materiałów informacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. 30. Światowa Kampania 16 Dni Akcji Przeciwko Przemocy ze względu na Płeć – 30.11.2021 r. - Informacja na stronie www.stopprzemocy.nadarzyn.pl, gazetka.

2022:

1. Podjęcie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie w celu przeciwdziałania temu zjawisku w związku z obchodami Światowego Dnia Chorego w dniu 11.02.2022 r.:
 - Przygotowanie ulotek informacyjnych („Reaguj na przemoc”),
 - Rozwiezienie upominków.
 - Szkolenie dla seniorów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 8 osób.
2. Udział w Ogólnopolskim Dniu Trzeźwości – dyżur przewodniczącej ZI, członków GKRPA, rzecznika Grupy AA Klemens – 04.04.2022 r.
3. Pozytywna profilaktyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie - Udział w XIII Pikniku Rodzinnym (promowanie akcji „Postaw na rodzinę”: udzielanie informacji, promowanie spędzania wolnego czasu z rodziną) – 12.06.2021, rozprowadzono następujące materiały informacyjne:
 - „Sprawcy przemocy grożą poważne konsekwencje”,
 - „Byłam bita. Odzyskałam spokój”,
 - „Odważyłam się. Pomogłam”,
 - „Nic nie usprawiedliwia przemocy. Nie daj się krzywdzić”,
 - „Widzisz przemoc, nie odwracaj wzroku”,
 - „Strach nie może paraliżować”,
 - „Wsparcie dla doznających przemocy. Tu uzyskasz pomoc”,
 - „Czy to może być przemoc”,
 - „Dowiedz się jak zatrzymać przemoc”,
 - „Możesz przerwać przemoc w domu. Jak zmienić swoją sytuację?”,
 - „Identyfikator dopalacze”,

- „dopalacze wolę zrezygnować niż się skompromitować”,
 - „Prawda o alkoholu”,
 - „Leki i alkohol”,
 - „Kontrola drogowa”,
 - „Czy wiesz, jak powstrzymać pijanego kierowcę?”,
 - „Rozmowa z rodzicami. Klucz do sukcesu”,
 - „Pewność siebie”.
4. Udział w spotkaniu podsumowującym II Wirtualny Bieg o Puchar Wójta Gminy Nadarzyn – promocja kampanii „Postaw na Rodzinę”, „Reaguj na przemoc” oraz „Dopalacze – powiedz STOP”, ulotki, plakaty, poczęstunek, przedstawienie członków ZI - 03.07.2022 r.
 5. Udział w III Pikniku Rodzinnym „Bezpieczny Powiat Pruszkowski”. Promowanie Kampanii „Postaw na rodzinę” oraz „Reaguj na przemoc” (dystrybucja ulotek) oraz promocja Nadarzyńskich Dni Profilaktyki i Zdrowego Stylu Życia – 16.07.2022 r.
 6. Podjęcie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie w celu przeciwdziałania temu zjawisku w związku z miesiącem przeciwdziałania przemocy, w listopadzie obchodzimy Międzynarodowy Dzień Eliminacji Przemocy wobec Kobiet oraz Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Przemocy wobec Dzieci– ukazał się artykuł na stronie www.stopprzemocy.nadarzyn.pl oraz gazetka na korytarzu GOPS – 14.11.2022 r.

a) Tabela 3 Liczba spotkań Zespołu interdyscyplinarnego oraz Grup roboczych:

Liczba spotkań:	ZI	GR
2020	17	106
2021	17	78
2022	20	86

b) Tabela 4 Liczba działań mających na celu rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym:

Liczba działań mających na celu rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym:	
2020	5
2021	7
2022	6

c) Tabela 5 Liczba sporządzonych Niebieskich Kart C i D przez grupy robocze

Liczba sporządzonych Niebieskich Kart:	C	D
2020	10	10
2021	12	11
2022	16	12

W gminie Nadarzyn prowadzony jest Punkt Informacyjno-Konsultacyjny przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

2020 Prowadzenie i finansowanie Punktu Konsultacyjnego:

- **Psycholog**- Psycholog przyjmowała w Punkcie Konsultacyjnym 2 razy w tygodniu (w środy w godz. 17.00-20.00 oraz w piątki w godz. 11.00-14.00).
- **Terapeuta uzależnień, specjalista ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, mediator.** Świadczenie porad i konsultacji 1 x w tygodniu w godz. 16.00-20.00 (piątki) w ramach programu „Wsparcie rodzin z problemem uzależnień i problemem przemocy domowej zagrożonych wykluczeniem społecznym”.
- **Psycholog dziecięcy** Mieszkańcy Gminy Nadarzyn mogli korzystać raz w miesiącu z bezpłatnych konsultacji psychologa dziecięcego (dyżur 5 godz. w wyznaczone soboty). Zgłaszana problematyka: problemy opiekuńczo-wychowawcze, szkolne i rówieśnicze, problemy zdrowotne.
- **Prawnik** Dyżury prawnika odbywały się we wtorki po godz.16.15 (lub inne dni) po wcześniejszym umówieniu wizyty w siedzibie GKRPA lub Urzędu Gminy w zależności od zgłaszanych potrzeb.
- **Dyżury przewodniczącego i członków GKRPA, pełnomocnika Wójta ds. uzależnień.** Dyżury: wtorki w godz.16.15-18.00; lub dodatkowo w inne dni tygodnia w zależności od aktualnych potrzeb.

2021 r. Prowadzenie i finansowanie Punktu Konsultacyjnego:

- **Psycholog** - Psycholog przyjmowała w Punkcie Konsultacyjnym 2 razy w tygodniu (w środy w godz. 17.00-20.00 oraz w piątki w godz. 11.00-14.00). Zgłaszana problematyka: problem uzależnienia od alkoholu (lub nadużywania alkoholu w stopniu szkodliwym) u osoby zgłaszającej się; problem uzależnienia od narkotyków u osoby zgłaszającej się; problem uzależnienia od alkoholu u członka rodziny; osoby doświadczające przemocy (fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej) w rodzinie; zaburzenia nerwicowe lub objawy psychosomatyczne u DDA czy ofiar przemocy w dzieciństwie; sytuacja kryzysowa; problemy wychowawcze.
- **Terapeuta uzależnień, specjalista ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, mediator.** Świadczenie porad i konsultacji w ramach programu „Wsparcie rodzin z problemem uzależnień i problemem przemocy domowej zagrożonych wykluczeniem społecznym”; 1 x w tygodniu (piątki) w godz. 16.00-20.00.
- **Psycholog dziecięcy.** Mieszkańcy Gminy Nadarzyn mogli również korzystać raz w miesiącu (6 godzin) z bezpłatnych konsultacji psychologa dziecięcego. Zgłaszana problematyka: problemy opiekuńczo-wychowawcze, szkolne i rówieśnicze, problemy zdrowotne.
- **Prawnik** – porady prawne dla mieszkańców odbywały się we wtorki od godz.16.15 w siedzibie GKRPA lub w Urzędzie Gminy w zależności od zgłaszanych potrzeb (po wcześniejszym umówieniu się telefonicznym).
- **Dyżury Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pełnomocnika Wójta ds. uzależnień.**

Funkcję pełnomocnika Wójta ds. uzależnień pełniła Krystyna Masłowska.

Dyżury: czwartki w godz.16.15-18.00; lub dodatkowo w inne dni tygodnia w zależności od aktualnych potrzeb.

2022 r.:

Tabela 6 Dyżury specjalistów - 2022

Dyżury specjalistów			
Specjalista	Stale dni konsultacji	Godzina	Zapisy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	czwartki	16.15 - 18.00	Bezpośrednio w Punkcie Konsultacyjnym w dniach i godzinach przyjęć tel. 22 729 82 74 lub w GOPS Sekcja Wsparcia Rodziny "Ognisko Tęcza" tel. 22 739 73 11 pon. - pt.: 9.00 - 17.00
Psycholog	środy piątki	17.00 - 19.30 11.30 - 14.00	Bezpośrednio Punkcie Konsultacyjnym w dniach i godzinach przyjęć tel. 22 729 82 74
Psycholog dziecięcy	Dni przyjęć do ustalenia w czasie zapisu.	Godziny do ustalenia podczas zapisu.	W GOPS Sekcja Wsparcia Rodziny "Ognisko Tęcza" tel. 22 739 73 11 pon. - pt.: 9.00 - 17.00
Psychoterapeuta / specjalista ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie / mediator	poniedziałki piątki	13.00 - 15.00 16.00 - 19.30	W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej tel. 22 739 73 20 pon.: 9.00 - 17.00 wt. - czw.: 8.00 - 16.00 pt.: 8.00 - 15.00
Prawnik	wtorki	Od 16.15 Po wcześniejszym umówieniu się telefonicznym.	W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej tel. 22 739 73 20 w. 180, 181 pon.: 9.00 - 17.00 wt. - czw.: 8.00 - 16.00 pt.: 8.00 - 15.00

Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie Pełnomocnik Wójta ds. uzależnień	poniedziałki, wtorki, środy, czwartki, piątki	W godzinach pracy GOPS.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej tel. 22 739 73 20 w. 183, 187, 283 tel. 22 739 73 20 w. 180
AA "Klemens"	niedziele	16.00 - 18.00	Dom Parafialny w Nadarzynie (parter).
Zespół Ośrodków Wsparcia Ośrodek Interwencji Kryzysowej Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	05-820 Piastów ul. Ks. J. Popiełuszki 24 /wejście od ulicy Orzeszkowej Mail: zowpowiatpruszkow@gmail.com Telefon: 22 753-45-56 Faks: 22 723-39-05	Czynny codziennie.	TELEFON INTEWENCYJNY 516 995 287 CZYNNY CAŁĄ DOBĘ ul. Ks. Jerzego Popiełuszki 24 05-820 Piastów Umawianie wizyt do specjalisty: tel. 22 753 45 56 fax. 22 723 29 05
Poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu 05-800 Pruszków ul. Drzymały 19/21 III piętro	poniedziałek: 9.00 - 20.00 wtorek: 9.00 - 21.00 środa: 13.00 - 20.00 czwartek: 8.00 - 21.00 piątek: 8.00 - 18.00	Lekarz Psycholog (Możliwość terapii w języku ukraińskim, białoruskim, rosyjskim). Terapeuci	Poradnia terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu w Pruszkowie tel. 22 758 84 11

Rozdział IV

Diagnoza problemu przemocy w gminie Nadarzyn na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych wśród mieszkańców

4.1. Badania wśród dorosłych mieszkańców – podsumowanie

Przeprowadzone badania w 2023 r. pt.: „Diagnoza zjawiska przemocy dla Gminy Nadarzyn” obejmowały mieszkańców Gminy Nadarzyn, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Metoda zastosowana w badaniu to **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 100 osób, w tym 53 kobiety oraz 47 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 43 lata.

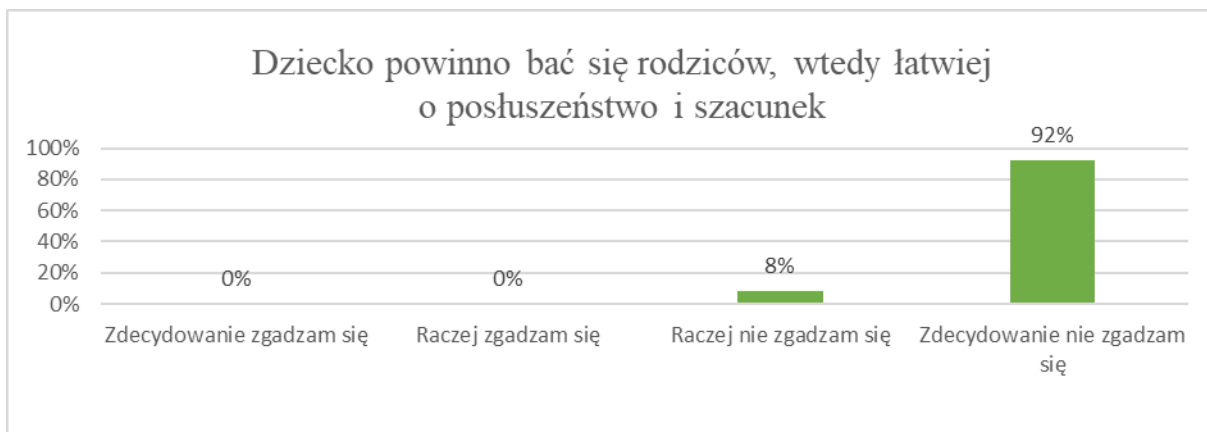
- Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w Gminie Nadarzyn jest częste w opinii 26% dorosłych mieszkańców.
- Wyniki badań wskazują, że 34% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a 18% podejrzewa, że do tego może dochodzić.
- Dodatkowo 38% respondentów deklaruje, że doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny, a 32% z nich poprosiło o pomoc (policję, opiekę społeczną etc.).
- W kwestii rodzajów doświadczanej przemocy 79% wskazało na przemoc psychiczną, 63% na fizyczną; 21% doświadczało przemocy ekonomicznej a 11% przemocy seksualnej.
- Zdaniem mieszkańców Gminy Nadarzyn przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: nieumiejętności radzenia sobie z problemami (92%), stresie (66%), chorobie psychicznej (50%), złej sytuacji materialnej (46%), braku posłuszeństwa dzieci (34%), różnicy zdań członków rodziny (32%) oraz braku pracy (24%).
- W kwestii możliwych rozwiązań ograniczających przemoc w rodzinie mieszkańcy Gminy wskazują na: zaostrezenie kar dla sprawców przemocy (82%), edukacja społeczeństwa (82%), zwiększenie niezależności finansowej kobiet (38%) oraz poprawa sytuacji materialnej rodzin (24%).
- Mieszkańcy Gminy Nadarzyn nie myślą schematycznie o przemocy i zdają sobie sprawę z najczęstszych przyczyn jej występowania, a także z konieczności reagowania na przypadki podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie.
- W kwestii przypadków przemocy w rodzinie 54% respondentów odpowiedziało, że (bardzo często lub czasami) zdarza się niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia. Przeważająca większość respondentów (łącznie 90%) odpowiadała też, że bardzo często lub czasami zdarza się wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą. Na umarzenie spraw przez prokuraturę wskazało 88% badanych.

- Respondenci otrzymali propozycje sześciu stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. Szczegółowy rozkład odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

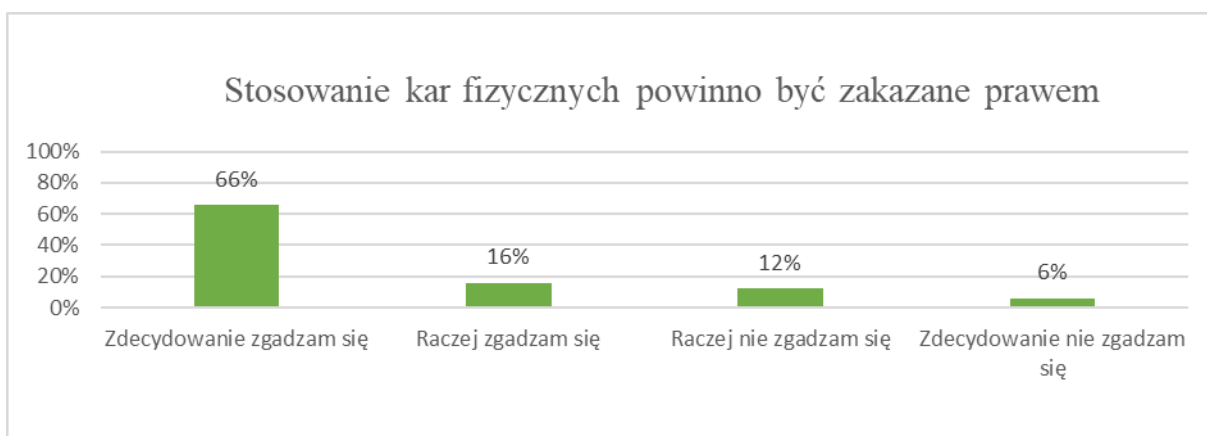
Rysunek 1 Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa

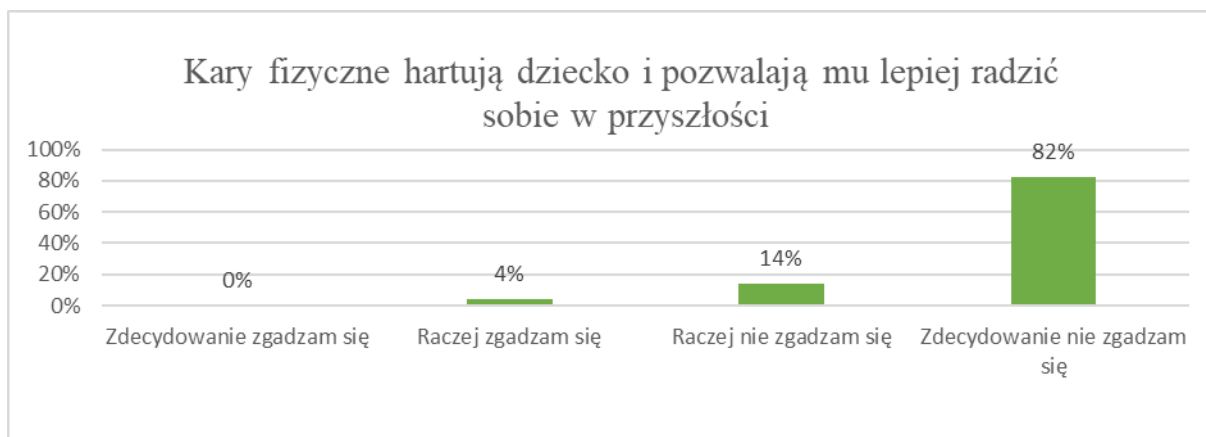
Rysunek 2 Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek

Rysunek 3 Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem

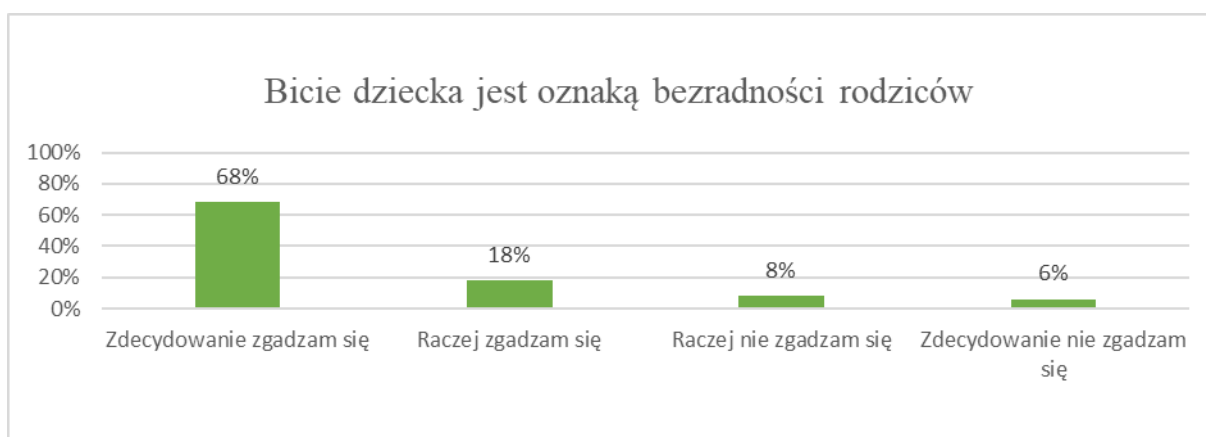
Rysunek 4 Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić

Rysunek 5 Łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie

Rysunek 6 Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców

4.2. Badania wśród dzieci i młodzieży - podsumowanie

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie

postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania została udzielona odpowiedź.

W badaniu wzięli uczniowie w przedziale wiekowym klasy 4 – 8 ze Szkół Podstawowych Gminy Nadarzyn.

<i>Liczebność badanej grupy</i>	
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 4-8	108

- 1) Uczniowie większości (86%) deklarują, że czują się w swojej klasie dobrze, lub raczej dobrze. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 14% uczniów przeciwnie określa swoje odczucia tzn. nie czują się w szkole dobrze.
- 2) Co więcej, zdecydowana większość uczniów czuje się w szkole bezpiecznie (87%). Zauważyć należy, iż odmienne odczucie pojawia się u 13% ankietowanych uczniów.
- 3) 25% uczniów szkół podstawowych z Gminy Nadarzyn przyznało, że niezupełnie czują się w swojej szkole bezpiecznie, ponieważ są uczniowie, których się boją.
- 4) Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach jest obecny, lecz nie rozpowszechniony zwyczaj „chrztu” młodszych uczniów – przyznaje to 10% badanych.
- 5) Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach problem przemocy rówieśniczej jest jednak zauważalny. 49% badanych przyznało, że w szkole doświadcza lub doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Uczniowie też deklarują, że częściej doświadczają w szkole przemocy psychicznej niż fizycznej.
- 6) Odpowiedzi wskazują, że do aktów przemocy w szkole dochodzi zdecydowanie najczęściej w trakcie przerw – tego zdania jest 73% badanych uczniów. 18% badanych uczniów doświadcza przemocy po lekcjach.
- 7) W opinii uczniów najczęściej – bo codziennie i kilka razy w tygodniu – dochodzi w szkole do: obgadywania, wyśmiewania oraz unikania/ignorowania a nawet wykluczania z grupy. Badani uczniowie wskazali również, że w szkole zdecydowanie częściej takie zachowania wykazują chłopcy (76%) niż dziewczyny (24%).
- 8) Respondenci powodów agresywnego zachowania uczniów upatrują kolejno w: ponieważ rówieśnicy chcą mieć respekt (45%), są źle wychowani przez rodziców (43%), bo lubią poniżać innych (33%), ponieważ nie ponoszą żadnych konsekwencji (32%), braku świadomości, iż sprawiają komuś przykrość (30%) oraz chcą osiągać swoje cele (18%).
- 9) Według badanych ich rówieśnicy w sytuacji, kiedy staliby się świadkami bójki na szkolnym korytarzu szkolnym zareagowaliby w następujący sposób - przyglądaliby się bójce, dopingowali i nagrywali zdarzenia telefonem (49%), zgłosiliby sytuację nauczycielowi (15%), staraliby się rozdzielić bijących (14%) oraz udawaliby, że nic nie widzą (22%).
- 10) 54% uczniów jest zdania, że problem przemocy w szkole można rozwiązać poprzez sprawiedliwe karanie winnych. 31% respondentów twierdzi, że można byłoby to rozwiązać poprzez spotkania z psychologiem lub pedagogiem. Z kolei w opinii 29% pomogłoby zainstalowanie kamer na korytarzach szkolnych.
- 11) W kwestii zaufania w sytuacji, gdyby uczniowie stali się ofiarą przemocy uczniowie wskazywali na osoby z którymi by o tym porozmawiali. Na pierwszym miejscu pojawili się rodzice/opiekunowie (35%) a na drugim miejscu wychowawcy (23%). Nie należy przejść

- obojętnie obok tego, że 13% ankietowanych stwierdziło, że nie powiedziałoby o takiej sytuacji nikomu.
- 12) 80% badanej grupy deklaruje, że ma w szkole bliską osobę, której może się zwierzyć, jeśli będzie miało przykre doświadczenia bądź porozmawiać z nią o przeżywanym problemie.
- 13) 97% badanych deklaruje, że czuje się w swoim domu bezpiecznie, a 15% uczniów szkół w Gminie Nadarzyn doświadczyło kiedykolwiek przemocy domowej (głównie przemocy psychicznej i fizycznej).
- 14) 14% uczniów potwierdza, iż zna osoby, które doświadczają przemocy domowej, a 22% nie ma pewności, lecz podejrzewa, że zna osoby, które mogą doświadczać tej formy przemocy.
- 15) W odniesieniu do cyberprzemocy – łącznie 30% uczniów doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Uczniowie również często byli odbiorcami obraźliwych wiadomości z obelgami i wyzwiskami (41%), a także byli ofiarami udostępniania osobom trzecim ich prywatnej wiadomości (48%).
- 16) Większość uczniów (87%) szkół podstawowych z Gminy Nadarzyn deklaruje bardzo dobre lub raczej dobre relacje z rodzicami/opiekunami. Podobnie jest w przypadku oceny relacji uczniów z nauczycielami – 90% ocenia je jako bardzo dobre lub dobre.
- 17) Łącznie 84% uczniów Szkół Podstawowych w Gminie Nadarzyn chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami w kwestii przeżywanego problemu z rodzicami. Dzieci i młodzież rzadziej po poradę czy pomoc zgłosiliby się do nauczyciela niż do rodzica. Nadal jednak wyniki uzyskane w tej kwestii można uznać za relatywnie satysfakcjonujące: łącznie 66% uczniów obdarzyłoby zaufaniem pedagogów.

Rozdział V

Analiza SWOT w zakresie problemu przemocy

Analiza SWOT jest najczęściej stosowanym narzędziem w planowaniu strategicznym, a służy zgromadzeniu i uporządkowaniu danych, dzięki którym można dokonać analizy perspektyw na przyszłość oraz wysnuć wnioski strategiczne dla danej jednostki osadniczej.

Dzięki zastosowaniu techniki SWOT ocenie są poddawane zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, które mogą mieć wpływ na rozwój gminy. Poprzez analizę zasobów i otoczenia gminy możliwe jest określenie jej priorytetów rozwojowych. Skrót SWOT to akronim pochodzący od czterech angielskich słów, które zarazem stanowią cztery elementy tej techniki. Są to **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse), **T**hreats (zagrożenia). Te pojęcia należy rozumieć następująco:

S (Strengths) – **mocne strony** gminy, to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym), jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).

W (Weaknesses) – **słabe strony**, które jeśli nie zostaną wyeliminowane bądź zniwelowane mogą hamować rozwój gminy. To konsekwencja ograniczeń zasobów

i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

O (Opportunities) – **szanse** - czyli zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska,

T (Threats) – **zagrożenia** – wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Tabela 7 Analiza SWOT w zakresie problemu przemocy

Mocne strony	Słabe strony
• silne więzi rodzinne wśród mieszkańców, • dobre rozpoznanie środowiska przez pracowników socjalnych, • zaangażowanie oraz dobra współpraca wielu podmiotów: policji, placówek oświatowych, ośrodków zdrowia, GKRPA, GOPS, kuratorów, organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz dzieci i rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy, • prowadzenie strony www poświęconej w całości przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na obszarze gminy. • nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, Policja oraz Żandarmeria Wojskowa • uczniowie deklarujący bardzo dobre oraz dobre relacje ze swoimi rodzicami/opiekunami oraz z nauczycielami, • większość badanych uczniów czuje się bezpiecznie w szkole oraz w swojej klasie.	• długi okres rozstrzygania spraw w sądach, • zatajenie przez członków rodziny i bliskich przemocy domowej, • brak współdziałania ze strony osoby doznającej przemocy, • wycofanie zeznań przez osoby doznające przemocy, co utrudnia udzielenie pomocy, • występująca przemoc rówieśnicza (49% badanych uczniów, że w szkole doświadcza lub doświadczyło przemocy ze strony rówieśników), • brak umiejętności bądź niechęć przed reagowaniem uczniów w sytuacji, kiedy staliby się świadkami bójki na szkolnym korytarzu szkolnym (aż 49% przyglądaliby się bójce, dopingowali i nagrywali zdarzenia telefonem a 22% udawałoby, że nic nie widzą), • występujące zdarzenia związane ze zjawiskiem cyberprzemocy wśród uczniów,

Szanse	Zagrożenia
• zmiany prawne umożliwiające udzielanie skutecznej pomocy osobom uwięzionym w przemoc domową, • kształcenie się oraz podnoszenie kwalifikacji przez przedstawicieli instytucji i służb publicznych, • wzrost świadomości społecznej na temat problemu uzależnienia i współuzależnienia, • zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy, • pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem, • pogłębienie wiedzy społeczeństwa o zjawisku cyberprzemocy i sposobach radzenia sobie z tym problemem.	• społeczne odczucie o zbyt niskich karach dla sprawców przemocy domowej w stosunku do rangi popełnionych czynów (zwłaszcza w razie warunkowego zawieszenia kary), • współwystępowanie problemów uzależnień ze zjawiskiem przemocy, • bezradność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, • niechęć do współpracy osób ze strony doświadczających przemocy domowej – poczucie zagrożenia, • marginalizacja społeczna rodzin zagrożonych przemocą i rodzin, w których występuje problem przemocy, • brak umiejętności rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie.

Rozdział VI

Cele, działania i sposoby realizacji Programu

Celem ogólnym Programu jest **przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla osób doświadczających przemocy poprzez powstanie zintegrowanego systemu pomocy osobom z problemem przemocy.**

I. CEL SZCZEGÓŁOWY**Rozwijanie działań profilaktycznych i edukacyjnych zmierzających do podniesienia poziomu wiedzy i świadomości lokalnej dotyczącej przemocy domowej**

Lp.	Działania	Realizatorzy
1.	Edukacja lokalnych środowisk społecznych w zakresie identyfikowania i reagowania na zjawisko przemocy, w tym działania na rzecz zwiększenia świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania agresji w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych (np. Nadarzyńskie Dni Profilaktyki i Zdrowego Stylu Życia, kampanie informacyjne).	Policja, GOPS, w tym placówka wsparcia dziennego „Ognisko Tęcza”, placówki oświatowe, służba zdrowia, GKRPA, Urząd Gminy – Pełnomocnik Wójta ds. uzależnień, ZI.
2.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy. Prowadzenie w placówkach oświaty kampanii, konkursów, zajęć edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z przemocą oraz cyberprzemocą.	Policja, GOPS w tym placówka wsparcia dziennego „Ognisko Tęcza”, placówki oświatowe, Gminny Zespół Oświatowy, służba zdrowia, GKRPA.
3.	Upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych oraz programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, Udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym (np. broszury, książki, filmy, wywiady), Dalsze prowadzenie strony pod adresem: www.stopprzemocy.nadarzyn.pl .	Policja, GOPS w tym placówka wsparcia dziennego „Ognisko Tęcza”, GKRPA, placówki oświatowe, służba zdrowia, Urząd Gminy, Gminny Zespół Oświatowy, ZI.
4.	Aktywne zaangażowanie organizacji i stowarzyszeń działających na terenie gminy Nadarzyn do wspierania działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy domowej oraz cyberprzemocy.	GOPS, GKRPA, Urząd Gminy, jednostki budżetowe i inne.

II. CEL SZCZEGÓŁOWY**Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom doznającym przemocy domowej**

Lp.	Działania	Realizatorzy
1.	Wykonywanie zadań przez Zespół Interdyscyplinarny	Zespół Interdyscyplinarny, grupy diagnostyczno-pomocowe

2.	Interwencje Zespołu Interdyscyplinarnego lub grup diagnostyczno-pomocowych, działania edukacyjno-wspierające	Policja, GOPS, GKRPA, placówki edukacyjne i oświatowe, służba zdrowia.
3.	Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób doświadczających przemocy domowej.	GOPS, służba zdrowia, GKRPA, ZI.
4.	Interwencje w przypadku przemocy wobec dzieci, realizacja programów dla dorosłych opiekunów dzieci nakierowana na redukcję ich zachowań agresywnych wobec podopiecznych;	Policja, GOPS, placówki edukacyjne i oświatowe, służba zdrowia, ZI.
5.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Urząd Gminy.
6.	Specjalistyczne poradnictwo dla osób doznających przemocy domowej, w tym z zakresu prawnego, socjalnego, psychologicznego, terapeutycznego, Wspieranie rozwoju i zwiększanie dostępności do nieagresywnych sposobów rozwiązywania konfliktów społecznych oraz rodzinnych (w tym promowanie stosowania mediacji i mediacji rodzinnych, warsztaty wychowawcze nt. nieagresywnego rozwiązywania konfliktów).	GOPS, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny: przewodniczący i członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz psycholog, psycholog dziecięcy, prawnik, mediator, psychoterapeuta, specjalista ds. przeciwdziałania przemocy domowej

III. CEL SZCZEGÓŁOWY

Podejmowanie działań wobec osób podejrzewanych i osób stosujących przemoc domową

Lp.	Działania	Realizatorzy
1.	Realizowanie procedury „Niebieskie Karty”.	Policja, GOPS, GKRPA, placówki oświatowe, służba zdrowia, Zespół Interdyscyplinarny.
2.	Stosowanie wobec uzależnionych osób stosujących przemoc domową procedury sądowego zobowiązania do leczenia odwykowego.	GKRPA, Policja, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Sąd

3.	Stosowanie wobec osób stosujących przemoc domową sądowego zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym lub zbliżania się do niego oraz nakazu opuszczenia lokalu.	GKRPA, Policja, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Sąd, Prokurator.
4.	Kierowanie i motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych.	GKRPA, Policja, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny.

IV. CEL SZCZEGÓŁOWY

Rozwój kompetencji osób realizujących działania z zakresu systemu przeciwdziałania przemocy domowej

Lp.	Działania	Realizatorzy
1.	Współpraca w ramach grup diagnostyczno-pomocowych.	Policja, GOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny oświata, służba zdrowia.
2.	Organizowanie szkoleń na temat przeciwdziałania przemocy domowej dla pracowników socjalnych, policjantów, pedagogów, wychowawców, pracowników służb medycznych, członków GKRPA, ZI oraz grup DP; Uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez inne instytucje oraz zapewnienie osobom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej dostępu do literatury.	Zewnętrzne instytucje szkoleniowe, ZI.
3.	Współpraca przy realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Policja, GOPS, GKRPA, oświata, służba zdrowia.

Rozdział VII

Realizacja Programu – termin, odbiorcy, realizatorzy, monitorowanie i źródła finansowania

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej będzie realizowany w latach 2023-2027.

Odbiorcami Programu są:

- Osoby uwiękane w przemoc domową:
 - ✓ Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy,
 - ✓ Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc,
 - ✓ Świadkowie.
- Mieszkańcy gminy Nadarzyn, w tym osoby zagrożone przemocą domową,
- Przedstawiciele służb, instytucji i organizacji pozarządowych – podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są:

- Wójt Gminy Nadarzyn,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki oświatowe i inne jednostki organizacyjne,
- Policja,
- Służba Zdrowia,
- Urząd Gminy w Nadarzynie,
- Organizacje pozarządowe.

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027 są przede wszystkim środki własne Gminy, w tym wpływy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Spodziewane efekty Programu to:

- Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy osobom uwięzonym w przemoc domową;
- Zwiększenie wiedzy dzieci, młodzieży oraz dorosłych na temat zjawiska cyberprzemocy;
- Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy;
- Zmniejszenie liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą domową;
- Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających osobom zagrożonym i ofiarom dotkniętym przemocą;
- Wzrost kompetencji osób profesjonalnie pomagających osobom zagrożonym i osobom doznającym przemocy domowej.

Monitorowanie Programu będzie prowadził Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Sprawozdanie i ocena realizacji poszczególnych działań w roku kalendarzowym będą opracowywane w oparciu o dane przekazane przez przedstawicieli instytucji oraz podmiotów realizujących Program. Następnie sprawozdanie za dany rok kalendarzowy będzie przedłożone Wójtowi Gminy Nadarzyn oraz Radzie Gminy Nadarzyn do 15 lutego następnego roku przez Przewodniczącego lub Zastępcę Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego.

W trakcie realizacji Programu istnieje możliwość modyfikowania jego celów w zakresie uzasadnionym przez zdiagnozowane potrzeby. Zmiany będą przedstawiane Wójtowi Gminy Nadarzyn oraz Radzie Gminy Nadarzyn do zatwierdzenia. Program ma charakter otwarty, tzn. dopuszcza się jego rozszerzenie o dodatkowe rozwiązania lub modyfikację zaproponowanych działań stosownie do możliwości i pojawiających się potrzeb.

Spis tabel

Tabela 1 Procedura "Niebieskie Karty"	11
Tabela 2 Liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy GKRPA, GOPS, ZI	11
Tabela 3 Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup roboczych:.....	14
Tabela 4 Liczba działań mających na celu rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym:	14
Tabela 5 Liczba sporządzonych Niebieskich Kart C i D przez grupy robocze	14
Tabela 6 Dyżury specjalistów - 2022.....	16
Tabela 7 Analiza SWOT w zakresie problemu przemocy	23

Spis rysunków

Rysunek 1 Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu	19
Rysunek 2 Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej	19
Rysunek 3 Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem	19
Rysunek 4 Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić	20
Rysunek 5 Łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie	20
Rysunek 6 Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców	20

Program opracowany przez firmę: *Rafał Gorczowski Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych Plac Defilad 1, 00-901 Warszawa* oraz na podstawie danych uzyskanych od:

1. Krystyna Masłowska – Dyrektor GOPS
2. Magdalena Kwiatkowska – Przewodnicząca ZI
3. Marlena Legięcka – Sekretarz ZI
4. Agata Sierputowska – Przewodnicząca GKRPA
5. Maria Aleksyńska – Dyrektor GZO
6. Marcin Kwiatkowski – Komendant Komisariatu Policji w Nadarzynie